

הסרת חסמים בתעסוקת עולים בישראל

הצעה להחלטה

מ ח ל י ט י ס, בהמשך להחלטת ממשלה מספר 1737 מיום 22.6.2014 בדבר מינוי צוות, בראשות מנכ"ל משרד העלייה והקליטה (להלן: הצוות), לגיבוש המלצות להסרת חסמים הנוגעים לתעסוקת עולים בישראל, לאמץ את המלצות הצוות כדלקמן-

1. להטיל על שרי הבריאות, החינוך, הכלכלה והעלייה והקליטה לפעול ליישום המלצות הצוות, כדלקמן:

א. להגדיר ולפרסם באתרי האינטרנט של כל אחד מהמשרדים האמורים את כל התנאים ואת רשימת המסמכים הנדרשים לקבלת רישוי מקצועי בישראל בכל תחום שבאחריות המשרד המדובר. לרבות פרטי האחראים ואנשי הקשר מטעם כל משרד על קבלת הבקשות, וכן את שלבי בדיקת הבקשות ודרכי הבירור אודות הטיפול בהן.

ב. להנגיש את המידע הנוגע לרישוי מקצועי בשפות הנדרשות לעולים (אנגלית, צרפתית, רוסית וספרדית), לרבות תרגום החלק הרלוונטי באתר האינטרנט, הפקת חוברות הדרכה להגשת בקשות רישוי ותרגום טפסי הבקשות.

ג. לאפשר למועמדי עלייה בעלי מקצועות רישוי להגיש, טרם עלייתם, בקשות מקוונות לבדיקת מסמכים לקבלת אישור עקרוני או פירוט דרישות לצורך השלמת הליך הרישוי בישראל.

ד. לאפשר הגשת בקשות לרישוי באופן מקוון דרך האינטרנט, עד לא יאוחר מתום 6 חודשים ממועד החלטה זו.

ה. לקבוע נוהל מחייב בכל הנוגע למועדי הטיפול בבקשות לרישוי מקצועי ולמתן מענה.

2. להורות לנציב שירות המדינה-

א. לאפשר הגשת מועמדות לתפקידים בשירות המדינה, באמצעות האינטרנט מחו"ל ותרגום האתר לשפות נדרשות.

ב. לאפשר לעולים הנמצאים עד 7 שנים בישראל, להגיש מועמדות למכרזים בשירות המדינה ולקבל את מועמדותם ובלבד שעומדים בכל דרישות המכרז, למעט המצאת תוצאות אישור שקילת תארים, והכל בתנאי שימציאו את האישור האמור עד למועד קיום וועדת הבוחנים.

ג. לתרגם את מבחני המיון לשפות הנדרשות לעולים (אנגלית, צרפתית, רוסית וספרדית), וליידע עולים על זכותם להבחן בשפתם, כאמור בכלל 17 (א) לכללי שירות המדינה (מינויים)(מכרזים, בחינות ומבחנים), התשכ"א-1961.

ד. נציב שירות המדינה, יבצע את האמור בסעיף זה, עד לא יאוחר מתום 180 יום ממועד החלטה זו וידווח על התקדמותו לצוות בכתב תוך 100 יום ממועד החלטה זו.

א2. להטיל על נציב שירות המדינה והממונה על השכר -

א. להנחות את ועדת ההיגוי הבין משרדית שהוקמה על ידם, ליד הגף להערכת תארים ודיפלומות שבמשרד החינוך, לבחון את השאלות הבאות :

1. הצורך להצגת תעודות בגרות מבעלי תארים אקדמאים מארץ מוצאם, המבקשים הערכה של התואר, היקף הדרישה והתנאים לה, לרבות בהתחשב בעניינם של עולים ממדינות שונות, דרישות הקדם ללימודים אקדמיים באותן מדינות, המידע שניתן לקבל מאותן מדינות, גילם של העולים או ניסיונם המקצועי;
2. הדרישה לתרגום נוטריוני של מסמכים - היקף הדרישה והתנאים לה, בהתחשב בעלותו של התרגום וההכבדה האפשרית.

ב. ועדת ההיגוי

ועדת ההיגוי הבין-משרדית תביא המלצותיה בפני נציב שירות המדינה והממונה על השכר בתוך 90 יום מיום קבלת החלטה זו. נציב שירות המדינה והממונה על השכר ישקלו, את המלצותיה של ועדת ההיגוי, ויעבירו לצוות האמור בסעיף 7 להחלטה זו, עמדתם בדבר אימוץ המלצות אלה ובדבר הצורך בתיקון הכללים וההנחיות לפיהם פועל הגף להערכת תארים ודיפלומות, עד תום 150 יום מיום קבלת החלטה זו.

3. להטיל על שר החינוך-

להגיש תוך 60 יום לצוות הבין-משרדי האמור בסעיף 7 להחלטה זו, המלצות להסרת חסמים לעניין העסקה בהוראה של מורים עולים.

4. להטיל על שרת הבריאות-

א. לבחון הסדרת הליך של השגה או ערר אליו יוכל לפנות מי שבקשתו לרישוי נדחתה. המלצות משרד הבריאות יועברו, תוך לא יאוחר מתום 120 יום ממועד החלטה זו, למשרד המשפטים ולצוות הבין-משרדי לגיבוש המלצות להסרת חסמים הנוגעים לתעסוקת עולים.

ב. לפעול לכך שמוסדות הלימוד לרפואה בצרפת, המעניקים דיפלומה ללומדים אצלם רק לאחר סיום ההתמחות, יכירו בהתמחות בישראל.

ג. להקל בתהליך הרישוי הנדרש מרופאי שיניים עולים, אשר מוגדרים כמומחים במדינת המוצא וכן למי ששימש כרופא שיניים בחו"ל 14 שנים לפחות טרם עלייתו.

ד. להתקין תקנות לחוק הסדרת העיסוק במקצועות הבריאות, התשס"ח-2008, בעניין הסדרת הרישוי לפודיאטרים, פודיאטרים מנתחים וכירורגים, כמתחייב מהחוק ועד לא יאוחר מתום 10 חודשים ממועד קבלת החלטה זו.

ה. לפעול למען הסדרת הליך הסבה של בעלי מקצועות 'עוזר רופא' ו'עוזר רוקח' הקיימים בחו"ל ואינם מוכרים בישראל, למקצוע פרא-רפואי אחר, בשיתוף פעולה עם המועצה להשכלה גבוהה, עד לא יאוחר מתום שנה ממועד קבלת החלטה זו.

במהלך השנה האמורה ידווח משרד הבריאות לצוות הבין-משרדי האמור בסעיף 7, לאחר כל 4 חודשים, על ההתקדמות בהסדרת ההליך כאמור.

ו. לפעול למען הסדרת תכנית הסבה או השלמה לקלינאי תקשורת מברה"מ לשעבר וכן מי שלמד לוגופדיה במוסד להשכלה גבוהה בחו"ל, לרבות שינויי חקיקה אם ידרשו ושיתוף פעולה עם המועצה להשכלה גבוהה ככל שיידרש, על מנת שיוכלו לקבל רישוי לעסוק במקצועם בישראל.
האמור בסעיף זה עד לא יאוחר מתום שנה ממועד קבלת החלטה זו, שבמהלכה ידווח משרד הבריאות לצוות הבין-משרדי האמור בסעיף 7, לאחר כל 4 חודשים, על ההתקדמות בהסדרת ההליך כאמור.

ז. להגדיר ולפרסם קריטריונים ברורים ומדידים למתן רישוי לפסיכולוגים קליניים לרבות בעניין ההתמחות, סטאז' או פרקטיקום או השלמת קורסים להם נדרש המבקש לקבל רישוי כפסיכולוג קליני.

ח. שרת הבריאות, תבצע את האמור בסעיפים 1 ו-4 להחלטה זו, תוך 120 יום ממועד החלטה זו ותדווח על ההתקדמות לצוות בכתב תוך 60 יום ועל הביצוע עד לא יאוחר מתום 120 הימים כאמור.

ט. עלויות ביצוע האמור בסעיפים 1 ו-4 להחלטה זו, יבואו ממקורות משרד הבריאות.

5. להטיל על שר הכלכלה-

א. להגדיר ולפרסם קריטריונים ברורים ומדידים למתן רישוי למהנדסים ולאדריכלים, לרבות בעניין ההתמחות הנדרשת ומשכה בהתייחס לשנות הניסיון של המהנדס או האדריכל בארץ מוצאו.

ב. להגדיר ולפרסם קריטריונים ברורים ומדידים והליך להכרה באדריכלים מאמנים ובמהנדסים מאמנים למתמחים בהנדסת מבנים.

ג. לבחון הסדרת הליך של השגה או ערר אליו יוכל לפנות מי שבקשתו לרישוי נדחתה. המלצות משרד הכלכלה יועברו, תוך לא יאוחר מתום 120 יום ממועד החלטה זו, למשרד המשפטים ולצוות הבין-משרדי לגיבוש המלצות להסרת חסמים הנוגעים לתעסוקת עולים.

ד. שר הכלכלה, יבצע את האמור בסעיפים 1 ו-5 להחלטה זו, תוך 120 יום ממועד החלטה זו וידווח על התקדמותו לצוות בכתב תוך 60 יום ועל הביצוע עד לא יאוחר מתום 120 הימים כאמור.

ה. עלויות ביצוע האמור בסעיפים 1 ו-5 להחלטה זו, יבואו ממקורות משרד הכלכלה.

6. להטיל על שרת העלייה והקליטה-

א. לערוך מחקר רב שנתי על הליכי קבלת רישוי מקצועי על ידי עולים, לרבות: אחוז מקבלי הרישוי מקרב המבקשים.

ב. להקים מרכז מידע לעולים ותושבים חוזרים, שבו ירוכז המידע שיימסר מהמשרדים האחרים ויינתן בשפות הנדרשות על ידי העולים (אנגלית, צרפתית, רוסית וספרדית).

ג. לקיים מנגנון סיוע כספי לעולים לצורך השתתפות בעלות תרגומים נוטריונים הנדרשים מהם לצורך הסדרת רישוי מקצועי בישראל.

ד. להפעיל קורסי הכנה לעולים למערכת הבחינות והמיון של שירות המדינה.

ה. להכין, בשיתוף נציבות שירות המדינה ומשרד המשפטים, תכנית מפורטת לקליטת מתנדבים עולים הנמצאים בישראל עד 5 שנים, בשירות המדינה. התכנית תעסוק בהתנדבות שמטרתה חשיפת העולים לאפשרויות תעסוקה בשירות המדינה.

ו. שרת העלייה והקליטה, תבצע את האמור בסעיפים 1 ו-6 להחלטה זו, תוך 120 יום ממועד החלטה זו ותדווח על ההתקדמות לצוות בכתב תוך 60 יום ועל הביצוע עד לא יאוחר מתום 120 הימים כאמור.

ז. עלויות ביצוע האמור בסעיפים 1 ו-6 להחלטה זו, יבואו ממקורות משרד העלייה והקליטה.

7. להסמיק את הצוות לקיים מעקב ובקרה אחר יישום החלטת ממשלה זו, לרבות באמצעות הקמת צוותי משנה, ולהגיש על פי הצורך המלצות לממשלה בדבר החלטות נוספות בנושא זה.

דברי הסבר

רקע כללי

ביום 22 ביוני 2014, קיבלה הממשלה את החלטה מספר 1737, לפיה, במטרה לקדם את שילובם של העולים בתעסוקה בישראל ובכך לשפר את קליטתם בישראל, לעודד את העלייה לישראל ולשפר את פוטנציאל הצמיחה של כלל המשק, הוטל על צוות בין משרדי בראשות מנכ"ל משרד העלייה והקליטה, לגבש המלצות להסרת חסמים הנוגעים לתעסוקת עולים בישראל, לרבות נושאי רישוי במקצועות שונים, הכרה בניסיון המקצועי הנצבר בחו"ל וכן בעניין שילוב עולים בשירות המדינה.

בשנים האחרונות, בעקבות השינויים הגיאופוליטיים, התמורות הכלכליות והתחזקות האנטישמיות ברחבי העולם, מתחזקת מגמת עזיבת יהודים את ארץ מוצאם/ מגוריהם ובמיוחד מאירופה.

הבחירה בין לעלות לישראל או להגר למדינה שלישית, וכן הצלחת הקליטה וההשתלבות בישראל, תלויים במידה רבה באפשרותם של העולים למצוא תעסוקה הולמת בישראל, במקצועם.

לאפשרויות התעסוקה נודעת חשיבות רבה בתהליך הקליטה, וזו מהווה שיקול מרכזי ואף מכריע בהחלטה אם לעלות לישראל כמו גם בהחלטה לעזוב את ישראל בשל כישלון בקליטה בהיבט התעסוקתי.

זאת ועוד, להון האנושי השפעה מכרעת על צמיחת המשק. כפי שכבר הוכח במדינת ישראל, קליטת עולים בעלי השכלה והכשרה מקצועית ממדינות אחרות, ללא צורך בהשקעה, או בהשקעה מזערית באופן יחסי, מהווה מנוף למשק הישראלי. במקרים רבים, עולים אלה הינם בעלי ידע מקצועי, מיומנויות וכישורים ייחודיים, ובכוחם להשפיע ולתרום תרומה משמעותית לפיתוח המשק ולהשבחת ההון האנושי. אשר על כן, לצד האתגר הציוני, תצמח למדינת ישראל תועלת כלכלית מקליטת עולים בעלי השכלה ומקצוע.

כדי להגדיל את מספר העולים, למשוך הון אנושי איכותי למשק ולהועיל לכלכלת ישראל, יש להסיר את החסמים התעסוקתיים הפוגעים בעלייה לישראל וליצור תנאים המאפשרים לעולים בעלי השכלה ומקצוע למצוא תעסוקה ההולמת את כישוריהם ובדרך זו להבטיח את קליטתם המוצלחת ואת השארותם בישראל.

אשר על כן, מוצע בהחלטה זו לנקוט מספר פעולות שיעשו את הליך קבלת הרישוי המקצועי לנגיש ונוח עבור עולים חדשים, להסדיר את הליכי הרישוי, לפרסם ולהעניק ליווי בתהליך הרישוי בשפות שונות, ליצור תכניות להשלמת הכשרה, להרחיב את האפשרות להתחיל את הליכי הרישוי עוד קודם למועד העלייה ועוד כמפורט בהצעה.

הצוות הבין-משרדי נעזר בעבודתו לגיבוש ההצעה בדו"ח של פורום קהלת ומועצת ארגוני העולים בישראל שנכתב על ידי עו"ד אריאל ארליך "חסמי העלייה שמקורם בחקיקה

ובמדיניות משרדי הממשלה. מקרה מבחן: רישוי מקצועות רפואיים".

נתונים כלכליים וההשפעה על משק המדינה

ההחלטה המוצעת תביא לתוספת כח עבודה מיומן ומוכשר למשק הישראלי ותוביל להקצאה יעילה של כח האדם במשק ככל שהתאמת כישורי העולים החדשים למקומות עבודתם תהיה טובה יותר. מיצוי המשאב האנושי של העולים הוא התרומה המכרעת של העלייה לכלכלת ישראל.

תקציב

ההחלטה אינה כוללת תקציב. העלויות הנובעות מהחלטה זו, יבואו מהמקורות הכספיים של המשרדים הנוגעים בדבר.

השפעת ההצעה על מצבת כוח האדם

אין

עמדת שרים אחרים שההצעה נוגעת לתחום סמכותם

ראש הממשלה- מסכים.

שרת הבריאות- טרם השיבה.

שר הכלכלה – מסכים.

שר האוצר- טרם השיב.

שר החינוך- מסכים.

חלופות להצעה

אין

החלטות קודמות של הממשלה בנושא

החלטה מספר 1737 מיום 22.6.2014.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד יוזם ההצעה

מצ"ב

סיווגים

סיווג ראשי: 01ביצועי.

תחום פעולה עיקרי: 04ישראל והעם היהודי; 02חברה וכלכלה.

מוגש על ידי ראש הממשלה
ועל ידי שרת העלייה והקליטה

כ"ו בחשון התשע"ה
19 בנובמבר 2014

חוות דעת משפטית הנלווית להצעת החלטה לממשלה ולוועדות השרים

נושא הצעת ההחלטה: המלצות להסרת חסמים בתעסוקת עולים בישראל.

תמצית ההצעה בהתייחס להיבטיה המשפטיים וקשיים משפטיים, ככל שישנם:

מוצע לקבל החלטות במספר תחומים שמטרתן להקל על השתלבותם של העולים החדשים בשוק העבודה בישראל מתוך תפיסה לפיה מחד-השתלבות בשוק העבודה יש בה כדי להבטיח השתלבות מיטבית של העולה בחברה הישראלית (קליטה מוצלחת), ומאידך-השתלבות העולה בשוק העבודה הישראלי תסייע לצמיחה הכלכלית של המשק הישראלי בכללותו. בנוסף, סבורים המציעים כי ההצעה תביא לעידוד העלייה לישראל ולתיקון המצב השורר כיום בו יש ונמנע ממי שעסק במקצוע מסויים בארץ מוצאו, מלעסוק בו בישראל.

ההצעה אינה באה ליתן העדפה לעולים על פני יתר אזרחי המדינה, אלא למעשה מבטאת מדיניות שיש בה אספקטים של העדפה מתקנת כלפי ציבור העולים החדשים, בתחומים בהם נקודת המוצא שלהם אינה זהה לזו של האזרחים הוותיקים.

במדינת ישראל קיימת חובה למתן ולשמירה על שוויון הזדמנויות בעבודה ומכאן שבכל הנוגע לשילובם של עולים חדשים בשוק העבודה, נדרשת הממשלה לנקיטת פעולות אקטיביות כדי ליצור שוויון בפועל.

ניתן לחלק את ההצעה לשני אפיקי פעולה עיקריים: הנגשה – שיפור השירות בדרך של פרסום, תרגום, הרחבת שירות מקוון וכדומה, והליך הרישוי המקצועי-הסדרתו, שקיפותו והסרת חסמים הפוגעים בעולים מבקשי רישוי ממדינות שונות. בחלק מרכיבי ההצעה יידרשו תיקוני חקיקה.

ביחס לכל התחומים הללו, מדובר בהצעה שמשמעה מתן מענה לנסיבות המיוחדות של ציבור העולים החדשים, על מנת להביא לייצוג הולם של העולים החדשים בשוק התעסוקה בישראל ולהציב אותם בנקודת מוצא שווה או דומה לזו של ישראלים ותיקים.

בחלק מהנושאים בהם עוסקת ההחלטה קיימת גם פגיעה מסוימת בחופש העיסוק של חלק מהעולים החדשים (במיוחד בכל הנושאים הנוגעים למקצועות רישוי) ועל כן יש בהצעה גם כדי ליתן מענה גם לנושא זה.

כאמור לעיל, במצב השורר כיום ישנם עולים בעלי מקצוע וניסיון מחו"ל שנמנע מהם בפועל מלעסוק בתחום עיסוקם והכשרתם, פגיעה שלכאורה אינה מידתית, שכן מניעת הכרה בהכשרה המקצועית ו/או בניסיונם המקצועי של עולים אינה מחוייבת המציאות לצורך שמירה על הרמה המקצועית של העיסוק במקצוע המדובר בישראל.

חלק מן ההמלצות המוצעות, עוסקות בבחינת נושאים שודאי תהיה להם השלכה על כלל הציבור כגון : הנגשת השירות הנוגע לרישוי מקצועי באינטרנט, בחינת הסדרת וועדות הערר או השגה, בחינת האפשרות לצמצום הדרישה לתרגומים נוטריונים והסדרת קריטריונים וכללים לרישוי מקצועי. על כן, בנוגע להמלצות אלו לא מתעוררת כלל שאלה הנוגעת לעקרון השוויון כמוזכר לעיל.

לאור כל האמור לעיל, הרי שמבחינה משפטית אין כל מניעה לאשר את ההחלטה המוצעת.

עמדת היועצים המשפטיים של משרדים אחרים שהצעת ההחלטה נוגעת להם :

טיוטת הצעה זו, שגובשה בעקבות הוועדה הבין-משרדית שבה השתתפו נציגי המשרדים, הועברה למשרדים הרלוונטיים, למשרד האוצר ולמשרד המשפטים, לפני מספר שבועות. בתקופה זו התקיים דין ודברים עם המשרדים שהוביל להגשת ההצעה כפי שהיא. אף אחד מהיועצים המשפטיים לא העלה קושי משפטי שלא ניתן לו פתרון בהצעה.

עמדת היועץ המשפטי של המשרד שהשר העומד בראשו מגיש את ההצעה :

אין מניעה משפטית לאישור ההצעה.

חוות דעת זו מקובלת על היועצת המשפטית של משרד ראש הממשלה.

מיכל שטריק-רבבל
היועצת המשפטית

מזכירות הממשלה

החלטה מספר 1737 של הממשלה מיום 22.06.2014.

הסרת חסמים בתעסוקת עולים בישראל

1737.

(הדיון בסעיף זה התקיים במסגרת הדיון בסעיף מס. 1736)

(פה אחד)

מ ח ל י ט י ם, במטרה לקדם את שילובם של העולים בתעסוקה בישראל ובכך לשפר את קליטת העולים בישראל, לעודד את העלייה לישראל ולשפר את פוטנציאל הצמיחה של כלל המשק:

להטיל על צוות בראשות מנכ"ל משרד העלייה והקליטה ובהשתתפות מנכ"ל משרד הכלכלה, נציג משרד ראש הממשלה, נציב שירות המדינה, הממונה על התקציבים במשרד האוצר ומשנה ליועץ המשפטי לממשלה, לגבש בתוך כ-60 יום המלצות להסרת חסמים הנוגעים לתעסוקת עולים בישראל, לרבות נושאי רישוי במקצועות שונים, הכרה בניסיון המקצועי הנצבר בחו"ל וכן בעניין שילוב עולים בשירות המדינה.

המלצות הצוות יתייחסו לכל ההיבטים, לרבות היבט החקיקה.

הערה